

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Dialog społeczny w ramach transformacji ekologicznej”**(opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji czeskiej)**

(2022/C 486/14)

Sprawozdawczyni: **Lucie STUDNIČNÁ**

Wniosek o konsultację	Prezydencja czeska w Radzie UE, 26.1.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	5.9.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2022
Sesja plenarna nr	572
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	162/1/7

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu stało się najważniejszym priorytetem politycznym. Model gospodarczy, który powstał od czasów rewolucji przemysłowej, wymaga gruntownej przebudowy. Ogromna transformacja polegająca na przestawieniu się na cyfrową i neutralną dla klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym wymaga znacznych wysiłków dostosowawczych. Rosyjska napaść na Ukrainę jedynie uwydatniła konieczność dokonania tej transformacji, nakładając jednocześnie na społeczeństwo duże koszty i obciążenia.

1.2. Dialog społeczny – jako integralna część europejskiego modelu społecznego i źródło europejskiej konkurencyjności – musi być znaczący na wszystkich poziomach – europejskim, krajowym, sektorowym, regionalnym i w miejscu pracy. Państwa członkowskie powinny uznać jego znaczenie, a także fakt, że wnosi wartość dodaną i jest istotną częścią procesu decyzyjnego. EKES zaznacza, że niezbędne jest jego pogłębienie i aktywne propagowanie. Oznacza to również, że partnerzy społeczni muszą posiadać odpowiednie kompetencje i muszą mieć dostęp do wsparcia ekspertów.

1.3. W związku z tym silne zaangażowanie związków zawodowych i federacji pracodawców w drodze ożywionego dialogu społecznego oraz udział społeczeństwa obywatelskiego muszą być integralną częścią całych ram polityki działań w dziedzinie klimatu. Państwa członkowskie muszą podjąć większe starania, angażując się i gwarantując wsparcie ze strony pracowników w dążeniu do zrównoważonego społeczeństwa. Nie dotyczy to tylko państw członkowskich, ale także instytucji Unii.

1.4. Związki zawodowe odgrywają kluczową rolę w przygotowywaniu pracowników do procesu transformacji społeczno-ekologicznej i reprezentowaniu ich w tym procesie. W związku z tym należy zapewnić aktywny i spójny dialog społeczny, aby zagwarantować, że działania w dziedzinie klimatu przyniosą korzyści pracownikom oraz sprawią, że transformacja będzie sprawiedliwa i rzeczywiście nie pozostawi nikogo w tyle.

1.5. Dialog społeczny musi być połączony z ciągłym i ożywionym dialogiem obywatelskim, szczególnie z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanych stron. By dokonać sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki o zerowej emisji gazów cieplarnianych netto, istotne jest budowanie bardziej sprawiedliwych społeczeństw, eliminowanie ubóstwa i rozwiązywanie problemów przystosowawczych związanych z transformacją ekologiczną. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego reprezentują miliony osób znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób systematycznie wykluczanych, a zatem przedstawiają ważny punkt widzenia, który należy uwzględnić w decyzjach dotyczących transformacji. Ścisła współpraca z Komitetem Regionów w tej kwestii wniosłaby wymiar regionalny.

1.6. Kwestią najwyższej wagi musi być nadanie priorytetu sprawiedliwości społecznej i wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych. Ponadto UE musi również propagować i aktywnie wspierać rokowania zbiorowe, aby pracownicy mogli kształtować zrównoważone miejsca pracy, a także ekologiczną, konkurencyjną i godną pracę. W ten sposób UE staje się nie tylko sprawiedliwsza i równiejsza, lecz również bardziej konkurencyjna i odporna.

1.7. Niezwykle ważne jest, aby wszystkie miejsca pracy powstałe w wyniku transformacji były zgodne z deklaracją MOP dotyczącą podstawowych zasad i praw w pracy, która obejmuje prawo do godnego zatrudnienia, wolności zrzeszania się i rokowań zbiorowych oraz brak dyskryminacji, pracy przymusowej, pracy dzieci, a także przemocy i mobbingu.

1.8. EKES proponuje systematyczne sporządzanie analiz funkcjonowania dialogu społecznego na szczeblu państw członkowskich i niezbędne są dalsze badania porównawcze, by przeanalizować rolę dialogu społecznego w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, takich jak plany odbudowy i zwiększania odporności.

1.9. W ramach ogólnych starań na rzecz wzmocnienia społecznego wymiaru Europejskiego Zielonego Ładu należy za pomocą zachęt i finansowania aktywnie wspierać i wzmocniać struktury dialogu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem państw członkowskich i sektorów, w których te instytucje są słabe.

1.10. Zgodnie z niewiążącym zaleceniem Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej EKES podkreśla, że należy zapewnić państwom członkowskim wytyczne dotyczące sposobów radzenia sobie ze społecznymi skutkami tej transformacji oraz jej wpływem na zatrudnienie. Należy rozważyć propozycje zachęcające państwa członkowskie do powołania „komisji sprawiedliwej transformacji”, w tym propozycję EKES-u przedstawioną w opinii „»Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”⁽¹⁾.

1.11. EKES zaznacza, jak ważne w procesie restrukturyzacji jest przekazywanie informacji i prowadzenie konsultacji w odpowiednim czasie. Zgodnie z dyrektywą dotyczącą praw pracowników do konsultacji i udziału należy wzmocnić prawa pracowników do informacji, konsultacji i uczestnictwa⁽²⁾ na wszystkich szczeblach administracji unijnej, krajowej i lokalnej. Należy unikać podejmowania decyzji bez konsultacji, a przekazywanie informacji z wyprzedzeniem powinno stać się obowiązkowe.

2. Uwagi ogólne

Kontekst

2.1. Niniejsza opinia rozpoznawcza została opracowana na wniosek czeskiej prezydencji w Radzie UE w ramach oceny społecznego wymiaru Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności roli dialogu społecznego.

2.2. Przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu stało się najważniejszym priorytetem politycznym. Cały system produkcji i konsumpcji wymaga dogłębnej przebudowy. Chociaż korzyści płynące z przestawienia się na cyfrową i neutralną dla klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym nie podlegają dyskusji, wymaga ono znacznych wysiłków dostosowawczych i wiąże się z dużymi kosztami dla społeczeństwa.

2.3. Ten zasadniczy proces restrukturyzacji niezbędny, by w ciągu kilku dziesięcioleci gospodarki osiągnęły zerowy poziom emisji netto, jest procesem sterowanym przez politykę, który będzie miał zróżnicowane skutki dla osób o różnych cechach społeczno-gospodarczych, a także dla przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP. Odpowiedzialność za ich uwzględnienie spoczywa na decydentach.

2.4. Zmiana klimatu z pewnością powoduje nowe nierówności i jeżeli środki w zakresie jej łagodzenia i przystosowania się do niej są wdrażane bez zastosowania polityki sprawiedliwej transformacji, to mogą doprowadzić do wyłonienia się zwycięzców i przegranych. Dlatego też ogłoszenie Europejskiego Zielonego Ładu w 2019 r. obejmowało zobowiązania do „niepozostawiania nikogo w tyle”.

2.5. Na ten trwający proces transformacji dodatkowo wpłynęły niekorzystnie dwa nadzwyczajne wydarzenia: kryzys związany z COVID-19 oraz fundamentalna zmiana sytuacji geopolitycznej Europy w wyniku napaści Rosji na Ukrainę. Oba te zjawiska w perspektywie krótkoterminowej zwiększyły obciążenia dla społeczeństwa, a jednocześnie mogą przyczynić się do przyspieszenia transformacji.

Dialog społeczny

2.6. W ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci znaczne zmiany w środkach produkcji często wywoływały problemy z przystosowaniem się lub transformacją, zwłaszcza gdy prowadziły do powstania mniej bezpiecznych i nisko opłacanych miejsc pracy, pozbawiając godnej pracy wiele osób takich jak kobiety i społeczności w trudnej sytuacji. Dlatego należy zająć

⁽¹⁾ Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 101.

⁽²⁾ Dz.U. L 80 z 23.3.2002, s. 29.

się szeregiem problemów przejściowych, takich jak zawieranie umów, niepewne formy zatrudnienia, prywatyzacja i restrukturyzacja, aby stworzyć sprawiedliwą gospodarkę, w której ubóstwo zostanie wyeliminowane. Problem ten został również poruszony w przyjętym na posiedzeniu Rady ds. Polityki Społecznej w dniu 16 czerwca 2022 r. zaleceniu Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

2.7. Krzewienie dialogu społecznego jest zapisane w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W inicjatywie „Nowy początek dialogu społecznego” (2016 r.) uznano znaczenie dialogu społecznego dla odbudowy i konkurencyjności. W kilku opiniach EKES-u ⁽³⁾ oraz w jednej rezolucji ⁽⁴⁾ podkreślono ostatnio znaczenie dialogu społecznego w powiązanych przemianach.

2.8. Dowiedziono również, że dialog społeczny wnosi pozytywny wkład w skuteczny proces restrukturyzacji; przedsiębiorstwa z dobrze funkcjonującym dialogiem społecznym osiągają lepsze wyniki, są bardziej konkurencyjne i odporne i wypłacają wyższe wynagrodzenia.

2.9. EKES podkreśla, że wszystkie poziomy dialogu społecznego na szczeblu europejskim, krajowym, sektorowym, regionalnym i poszczególnych miejsc pracy mają kluczowe, choć odrębne funkcje w zarządzaniu zieloną transformacją i ułatwianiu jej. Struktury i instytucje na tych szczeblach mają jednak bardzo różne mocne punkty.

2.10. Dialog społeczny musi być połączony z ciągłym i ożywionym dialogiem obywatelskim, szczególnie z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanych stron. By dokonać sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki o zerowej emisji gazów cieplarnianych netto, istotne jest budowanie bardziej sprawiedliwych społeczeństw, eliminowanie ubóstwa i rozwiązywanie problemów przystosowawczych związanych z transformacją ekologiczną. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego reprezentują miliony osób znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób systematycznie wykluczanych, a zatem przedstawiają ważny punkt widzenia, który należy uwzględnić w decyzjach dotyczących transformacji. Ścisła współpraca z Komitetem Regionów w tej kwestii wniosłaby wymiar regionalny.

2.11. Instytucje i podmioty dialogu społecznego charakteryzują się różnymi poziomami zdolności i wpływu w poszczególnych państwach członkowskich, częściowo z powodu różnych modeli stosunków społecznych i stosunków pracy w państwach członkowskich, lecz w niektórych przypadkach polityka decentralizacji i zalecenia wydane w odpowiedzi na kryzys finansowy i kryzys strefy euro przyczyniły się znacznie do ich osłabienia. EKES podkreśla, że dobrze funkcjonujący dialog społeczny jest ważną cechą europejskiej społecznej gospodarki rynkowej, i przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja Europejska to uznała, w tym ostatnio w swych zaleceniach skierowanych do Rady.

2.12. W ramach ogólnych starań na rzecz wzmocnienia społecznego wymiaru Europejskiego Zielonego Ładu należy aktywnie wspierać i wzmacniać struktury dialogu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem państw członkowskich i sektorów, w których te instytucje są słabe.

Sprawiedliwa transformacja

2.13. Sprawiedliwa transformacja oznacza, że uwzględnienie efektu dystrybucyjnego przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto oraz wpływu tego przejścia na zatrudnienie powinno być postrzegane jako integralna część ram polityki klimatycznej (np. pakiet „Gotowi na 55”), a nie tylko jako dodatkowe środki naprawcze. Kwestie te obejmują wiele wymiarów, takich jak dystrybucyjny efekt polityki obniżenia emisyjności, utrata miejsc pracy i przekwalifikowanie zawodowe, ochrona podstawowych praw socjalnych oraz włączenie obywateli i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w proces podejmowania decyzji.

2.14. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz proponowany Społeczny Fundusz Klimatyczny w ramach pakietu „Gotowi na 55” to niektóre z głównych ogłoszonych do tej pory środków UE mających na celu złagodzenie wpływu transformacji na najbardziej dotknięte regiony oraz osoby i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji. EKES przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja zaproponowała również zalecenie Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, aby zapewnić państwom członkowskim wytyczne dotyczące sposobów radzenia sobie ze społecznymi skutkami tej transformacji oraz wpływem, który ma ona na zatrudnienie.

⁽³⁾ Opinia EKES-u „Transformacja przemysłowa w kierunku ekologicznej i cyfrowej gospodarki europejskiej: wymogi regulacyjne oraz rola partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego” (Dz.U. C 56 z 16.2.2021, s. 10), opinia EKES-u „Zadnego Zielonego Ładu bez ładu społecznego” (Dz.U. C 341 z 24.8.2021, s. 23). Opinia EKES-u „Dialog społeczny jako istotny filar stabilności gospodarczej oraz odporności gospodarek, z uwzględnieniem wpływu ożywionej debaty publicznej w państwach członkowskich” (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14).

⁽⁴⁾ Rezolucja „Propozycje EKES-u dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19: »UE musi kierować się zasadą wspólnoty dzielącej ten sam los«” na podstawie prac podkomitetu ds. odbudowy i naprawy gospodarczej po zakończeniu pandemii COVID-19 (Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1).

2.15. Papierkiem lakmusowym „sprawiedliwej transformacji” musi być skuteczność poradzenia sobie z problemami adaptacyjnymi przedsiębiorstw, pracowników i obywateli, na przykład zachęcanie do restrukturyzacji działalności gospodarczej, podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników oraz eliminowanie ubóstwa energetycznego i ubóstwa transportowego, tak aby nikt nie pozostał w tyle, a zwłaszcza papierkiem lakmusowym jest stopień, w jakim kobietom i mężczyznom, których miejsca pracy znikną lub których stanowiska zostaną zdegradowane lub będą w inny sposób zagrożone, zapewni się wsparcie i użyteczną, satysfakcjonującą i bezpieczną przyszłość w dobrej jakości miejscach pracy oraz pomoże się rozwijać, aby umożliwić im wykonywanie tych zadań.

2.16. Nie można bagatelizować skali tego wyzwania. Będzie ono wymagać opracowania przemyślanych i zintegrowanych średnio- i długoterminowych celów społeczno-gospodarczych, aby zapewnić wydajność i włączenie z należytym uwzględnieniem specyfiki różnych państw członkowskich i z udziałem partnerów społecznych na wszystkich etapach kształtowania polityki na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, między innymi w drodze – w stosownych przypadkach – dialogu społecznego i rokowań zbiorowych. Obejmują one celowe i świadome przekierowanie środków na szczeblu krajowym i centralnym na obszary i regiony dotknięte kryzysem. Oprócz zachęcania do nowych inwestycji za pomocą dotacji, pożyczek i dzielenia się wiedzą fachową, a także wspomagania działalności MMŚP, przedsiębiorstwom typu start-up można pomóc z wykorzystaniem udziału kapitałowego, przy czym można także tworzyć nowe przedsiębiorstwa publiczne. Poza zaangażowaniem środków publicznych konieczne będzie zoptymalizowanie elastyczności zasad pomocy państwa, a nawet ich zawieszenie w niektórych sytuacjach.

2.17. Niezwykle istotne jest, aby ta zakrojona na szeroką skalę restrukturyzacja, która obejmuje przekształcenie dziesiątek milionów miejsc pracy w Europie, przebiegała w sposób zrównoważony i kontrolowany oraz była ukierunkowana na przyszłość; dobrze funkcjonujący dialog społeczny ma kluczowe znaczenie w tym zakresie. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, którego celem jest wspieranie pracowników w przechodzeniu do nowych miejsc pracy, powinien zostać rozszerzony zarówno pod względem zasobów, jak i zakresu, a przedsięwzięte w jego ramach środki powinny być ukierunkowane na konkretne sektory.

2.18. Trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy – są ze sobą silnie powiązane i należy się nimi zająć poprzez stosowanie kompleksowych i spójnych ram politycznych. Wytoczne MOP z 2015 r. dotyczące sprawiedliwej transformacji zapewniają rządów i partnerom społecznym zestaw praktycznych narzędzi do zarządzania procesem tej transformacji.

2.19. W wytycznych MOP z 2015 r. stwierdzono, że „zasadnicze znaczenie ma silny konsensus społeczny dotyczący celu, którym jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju, i ścieżek prowadzących do jego osiągnięcia”. Dialog społeczny musi być integralną częścią instytucjonalnych ram tworzenia i wdrażania polityki na wszystkich szczeblach. Odpowiednie, merytoryczne i regularne konsultacje powinny być prowadzone ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

Dialog społeczny w ramach transformacji ekologicznej

2.20. Dialog społeczny nie powinien stać się formalnością, lecz musi być znaczący na wszystkich poziomach – europejskim, krajowym, sektorowym, regionalnym i w miejscu pracy. Oznacza to również, że partnerzy społeczni muszą posiadać odpowiednie kompetencje i muszą mieć dostęp do wsparcia ekspertów.

2.21. EKES uznaje, że instytucje dialogu społecznego mają bardzo nierówny charakter w całej UE, co wynika z różnych modeli i tradycji krajowych oraz modeli i tradycji stosunków pracy w poszczególnych państwach członkowskich.

2.22. EKES proponuje systematyczne sporządzanie analiz funkcjonowania dialogu społecznego na szczeblu państw członkowskich^(?) i jego monitorowanie i niezbędne są dalsze badania porównawcze, by monitorować rolę dialogu społecznego w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, takich jak plany odbudowy i zwiększania odporności.

2.23. EKES uważa, że istniejące inicjatywy mające na celu sprostanie wyzwaniom społecznym związanym z ekologiczną transformacją są nadal rozproszone. Mechanizm sprawiedliwej transformacji jest ograniczony i dotyczy niewielkiej części procesu transformacji. Proponowany Społeczny Fundusz Klimatyczny będzie miał ograniczony zakres i cel, a przede wszystkim zrównoważy regresywny efekt dystrybucyjny planowanego systemu ETS2 dla transportu i budynków (zob. szczególnie opinia EKES-u w sprawie *Społecznego Funduszu Klimatycznego*⁽⁶⁾). Choć EKES wyraża zadowolenie z niewiążącego zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, to odnotowuje, że nie zapewnia ono wszechstronnej płaszczyzny politycznej potrzebnej UE, by poradzić sobie ze skutkami tej transformacji dla dotkniętych nią pracowników, regionów i osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

^(?) Rezolucja EKES-u (Dz.U. C 155 z 30.4.2021, s. 1); opinia EKES-u (Dz.U. C 220 z 9.6.2021, s. 38).

⁽⁶⁾ Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 158.

2.24. EKES zaznacza, że UE potrzebuje mocnych ram zapewniających równe warunki działania umożliwiające pokierowanie transformacją. Te solidne unijne podstawy sprawiedliwej transformacji powinny m.in. uwzględniać antycypowanie zmian w ramach ekologicznej transformacji i zarządzanie nimi, z uwzględnieniem znaczącego udziału pracowników, przedsiębiorstw i zaangażowania obywateli.

2.25. EKES podkreśla, jak ważne w procesie restrukturyzacji jest przekazywanie informacji i prowadzenie konsultacji w odpowiednim czasie. Należy unikać podejmowania decyzji bez konsultacji, a przekazywanie informacji z wyprzedzeniem powinno stać się obowiązkowe.

2.26. EKES wzywa do krzewienia dialogu społecznego i zaangażowania zainteresowanych stron na wszystkich szczeblach oraz do zadbania o to, aby nowe ekologiczne miejsca pracy były dobre zgodnie z programem godnej pracy MOP i Europejskim filarem praw socjalnych. Zgodnie z duchem zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, w nawiązaniu również do opinii EKES-u w sprawie Społecznego Funduszu Klimatycznego, ten Fundusz powinien uwzględniać szerszy zakres dystrybucyjnych efektów polityki klimatycznej i obejmować ukierunkowane środki mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu i transportowemu poprzez wspieranie i ułatwianie przystępności cenowej i dostępności technologii niskoemisyjnych dla gospodarstw domowych o niższych dochodach.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. EKES uważa, że konieczne jest uznanie komplementarności między polityką klimatyczną, środowiskową i społeczną. Wymiar społeczny powinien stanowić integralną część kompleksowych ram polityki klimatycznej od momentu ich opracowania do wdrożenia. Obejmuje to cały Europejski Zielony Ład oraz wszystkie konkretne polityki wdrażania w ramach pakietów „Gotowi na 55”.

3.2. EKES uznaje również, że ten proces restrukturyzacji będzie miał ogromny wpływ na miejsca pracy, stosunki pracy i rozkład dochodów. Dotyczy to wszystkich poziomów społeczeństwa i gospodarki, od poziomu ponadnarodowego do poziomu poszczególnych miejsc pracy, a dialog społeczny powinien odgrywać kluczową rolę w kierowaniu tym procesem w sposób perspektywiczny.

3.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje solidne i ambitne ramy polityki klimatycznej, które Komisja Europejska ustanowiła w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, wspierane przez związane z nim środki legislacyjne, ale podkreśla również, że pomimo wszystkich pozytywnych deklaracji ich wymiar społeczny jest nadal słabo rozwinięty.

3.4. Społeczny wymiar Europejskiego Zielonego Ładu pozostaje przede wszystkim w ręku państw członkowskich UE i krajowych partnerów społecznych, ponieważ to oni są w stanie najlepiej zrozumieć sytuację i zaproponować środki na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Jednak wyzwania społeczne i dotyczące zatrudnienia związane z zieloną transformacją obejmują wiele aspektów, takich jak utrata miejsc pracy i przebranżowienie, przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników, dystrybucyjne efekty polityki obniżenia emisyjności, a także ochrona praw socjalnych i uczestnictwo obywateli. Dlatego też by wesprzeć inicjatywę krajową, niezbędne są towarzyszące im skoordynowane działania i środki na poziomie UE. Jeżeli działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu nie zostaną odpowiednio uwzględnione na właściwym szczeblu, prawdopodobnie przyczynią się do zwiększenia i pogłębienia nierówności społecznych.

Urzeczywistnienie sprawiedliwej transformacji – wymogi w zakresie zarządzania/przepisów w celu wzmocnienia dialogu społecznego

3.5. Przepływy na rynku pracy, plany społeczne i ścieżki prowadzące do trwałych i godnych nowych miejsc pracy wraz z długoterminowym zaangażowaniem w rozwój regionów i społeczności stanowią zasadnicze elementy planu działania na rzecz sprawiedliwej transformacji.

3.6. Należy zachęcać do wprowadzania programów szkoleniowych dostosowanych do potrzeb indywidualnych i rynku pracy, realizowanych przez specjalne centra przekwalifikowania zawodowego. Wymaga to zaangażowania w proaktywny dialog społeczny na poziomie społeczności i regionów we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Związki zawodowe i pracodawcy powinni działać wspólnie w celu wsparcia programów zmiany zawodowej.

3.7. W przeciwieństwie do dalekosiężnego i skoordynowanego zestawu środków ochrony środowiskowych opartych na prawie twardym elementy społeczne pakietu „Gotowi na 55” są fragmentaryczne, a proponowane zalecenie Rady nie ma wiążącego skutku prawnego.

3.8. Te elementy należy wzmocnić, a dialog społeczny powinien stać się obowiązkowym składnikiem kluczowych krajowych strategii politycznych ustanowionych z myślą o osiągnięciu celów polityki klimatycznej na rok 2050, w tym krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności oraz planów sprawiedliwej transformacji.

3.9. Aby dialog społeczny przyniósł rezultaty, ważne są wzajemne zaufanie i wspólne cele, dzięki którym można osiągnąć wyniki przynoszące wartość dodaną wszystkim zaangażowanym stronom.

3.10. W niektórych państwach członkowskich UE ten rodzaj dialogu społecznego już istnieje, a w niektórych – nie. W państwach, w których nie ma takiego dialogu, należy do niego aktywnie zachęcać, na przykład poprzez nałożenie wymogu terminowej wymiany określonych informacji oraz proponowanie dialogu społecznego jako środka rozwiązywania różnych kwestii administracyjnych i kwestii związanych z prawem pracy, ułatwiania dostępu do finansowania oraz wspierania decyzji planistycznych, pozwoleń na budowę itp. Aby zapobiec nadużyciom, takie korzyści powinny być powiązane ze zobowiązaniem do osiągania wyników.

3.11. EKES jest świadomy, że w niektórych państwach członkowskich będzie to wymagało zmiany kultury i że wprowadzenie jej może zająć trochę czasu. Jest jednak przekonany, że warto poświęcić na to czas i podjąć w tym celu wysiłki.

3.12. Społeczny wymiar Europejskiego Zielonego Ładu musi być powiązany z Europejskim filarem praw socjalnych i uwzględniony w procesie europejskiego semestru.

3.13. Komisja opublikowała w lutym 2021 r. sprawozdanie ⁽⁷⁾ w sprawie pogłębienia dialogu społecznego, które zostało włączone do przedstawionego w marcu 2021 r. planu działania służącego wdrożeniu Europejskiego filaru praw socjalnych. Plan działania zawiera zobowiązanie ze strony Komisji do przedstawienia w 2022 r. inicjatywy dotyczącej wspierania dialogu społecznego na szczeblu unijnym i krajowym. EKES jest głęboko przekonany, że przyszłe zalecenia Komisji w znacznym stopniu przyczynią się do osiągnięcia tego celu.

Bruksela dnia 21 września 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁷⁾ Sprawozdanie w sprawie pogłębienia dialogu społecznego UE autorstwa Andrei Nahles.

ZAŁĄCZNIK

Następująca poprawka, która uzyskała poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, została odrzucona w trakcie debaty:

Punkt 2.25**Zmienić:**

Opinia sekcji	Poprawka
EKES podkreśla, jak ważne w procesie restrukturyzacji jest przekazywanie informacji i prowadzenie konsultacji w odpowiednim czasie. Należy unikać podejmowania decyzji bez konsultacji, a przekazywanie informacji z wyprzedzeniem powinno stać się obowiązkowe .	EKES podkreśla, jak ważne w procesie restrukturyzacji jest przekazywanie informacji i prowadzenie konsultacji w odpowiednim czasie. Należy unikać podejmowania decyzji bez konsultacji, a przekazywanie informacji z wyprzedzeniem powinno stać się powszechną praktyką zgodnie z wyżej wspomnianym zaleceniem .

Wynik głosowania

(za/przeciw/wstrzymało się) 55/95/0
